

آیین نامه اجرایی قانون نحوه انتشار اوراق مشارکت

مصوب ۷۷/۵/۱۸ هیئت وزیران

ماده ۱: در این آیین نامه اصطلاحات زیر در معانی مشروح به کار رفته است:

قانون: قانون نحوه انتشار اوراق مشارکت.

طرح: طرح های عمرانی - انتفاعی.

دولت: منظور طرحی است که در مدت معقولی پس از شروع بهره برداری علاوه بر تأمین هزینه های جاری و استهلاک، سرمایه سود متناسبی به تبعیت از سیاست دولت را نیز عاید نماید.

منظور از انتفاع، انتفاع مالی است، به نحوی که فایده های ناشی از بهره برداری طرح قابل فروش و قابل تقویم به پول باشد.

اوراق مشارکت: اوراق بهادار بانام یا بی نامی است که به موجب قانون یا مجوز بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به قیمت اسمی مشخص برای مدت معین و برای تأمین بخشی از منابع مالی مورد نیاز طرح های عمرانی - انتفاعی دولت مندرج در قوانین بودجه سالانه کشور یا برای تأمین منابع مالی مورد نیاز جهت ایجاد، تکمیل و توسعه طرح های سودآور تولیدی، ساختمانی و خدماتی شامل منابع مالی لازم برای تهیه مواد اولیه مورد نیاز واحدهای تولیدی توسط دولت، شرکت های دولتی، شهرداری ها و مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی و مؤسسات عام المنفعه و شرکت های وابسته به دستگاه های مذکور، شرکت های سهامی عام و خاص و شرکت های تعاونی تولید منتشر می شود و سرمایه گذارانی که قصد مشارکت در اجرای طرح های یاد شده را دارند از طریق عرضه عمومی واگذار می گردد.

اوراق مشارکت قابل تعویض با سهام: اوراقی است که توسط شرکت های سهامی عام منتشر و در سررسید نهایی با سهام سایر شرکت های پذیرفته شده در سازمان بورس اوراق بهادار تعویض می شود.

اوراق مشارکت قابل تبدیل به سهام: اوراقی است که توسط شرکت های سهامی عام منتشر و در سررسید نهایی یا زمان تحقق افزایش سرمایه به سهام شرکت های موضوع طرح اوراق مشارکت، تبدیل می گردد.

ناشر: دستگاه دولتی یا غیردولتی است که به موجب ماده (۱) قانون، اجازه انتشار اوراق مشارکت را دارد.

عامل: بانکی است که از طرف ناشر نسبت به عرضه اوراق برای فروش، پرداخت سود علی الحساب و قطعی، بازپرداخت اصل مبلغ اوراق مشارکت در سررسید یا بازخرید آن قبل از سررسید، کسر و پرداخت مالیات موضوع ماده (۷) قانون و انجام سایر امور مرتبط، طبق قرارداد عاملیت مبادرت می ورزد.

امین: شخص حقیقی یا حقوقی است که از طرف بانک مرکزی انتخاب می شود و به منظور حفظ منافع دارندگان اوراق مشارکت و حصول اطمینان از صحت عملیات ناشر در طرح، نسبت به مصرف وجوه، نحوه نگه داری حساب ها و صورت های مالی و عملکرد اجرایی ناشر به موجب قرارداد منعقد شده، مستمراً رسیدگی و اظهارنظر می نماید. وظایف امین در مورد طرح های عمرانی - انتفاعی دولت به مسئولیت سازمان برنامه و بودجه انجام خواهد شد.^[1]

بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران.

هیئت تشخیص: هیئتی است مرکب از نمایندگان وزارت امور اقتصادی و دارایی، سازمان برنامه و بودجه و بانک مرکزی که انتفاعی بودن طرح های عمرانی دولت را مورد تأیید قرار می دهد.

ماده ۲: دارندگان اوراق مشارکت که به نسبت قیمت اسمی و مدت زمان مشارکت در نتیجه مالی حاصل از اجرای طرح های مربوط سهم خواهند بود.

ماده ۳: هر ورقه مشارکت نشان دهنده میزان قدرالسهم دارنده آن در مشارکت است. با فروش اوراق مشارکت رابطه وکیل و موکل بین «ناشر» و خریدار اوراق محقق می شود. «ناشر» به وکالت از طرف خریداران اوراق می تواند نسبت به مصرف وجوه حاصل از فروش اوراق جهت اجرای طرح و خرید و فروش هرگونه کالا، خدمت و دارایی مربوط به طرح اقدام نماید. انتقال اوراق به اختیار تفویضی تحت عنوان وکالت خدشه وارد نمی نماید و این رابطه تا سررسید اوراق بین ناشر و دارندگان اوراق نافذ و معتبر است.

ماده ۴: مصرف وجوه حاصل از واگذاری اوراق مشارکت در غیر اجرای طرح های مربوط، در حکم تصرف غیرقانونی در وجوه و اموال عمومی محسوب خواهد شد.

[1] - الحاقی مصوب ۱۳۷۹/۷/۲۳: مسئولیت امین به ترتیب مقرر در این آیین نام مسئولیتی که حسابرس شرکت ها بر عهده دارد نبوده و جایگزین آن نمی باشد.

ماده ۵: بانک مرکزی در صورت تأیید گزارش توجیهی فنی - اقتصادی و مالی طرح های مشمول قانون که از طرف مقتضیان با تأیید عامل ارایه می شود، با در نظر داشتن شرایط انتشار اوراق مشارکت، مجوز لازم را ظرف مدت یک ماه از تاریخ دریافت گزارش در چارچوب این آیین نامه صادر می نماید.

تبصره ۱: گزارش توجیهی فنی - اقتصادی و مالی طرح های غیردولتی مذکور باید قبل از ارسال به بانک مرکزی مورد بررسی و تأیید عامل قرار گیرد. مدت رسیدگی بانک عامل حداکثر یک ماه خواهد بود.

تبصره ۲: در مورد طرح های عمرانی - انتفاعی دولت، مطابق ماده (۷) این آیین نامه عمل خواهد شد.

ماده ۶: حداکثر میزان (سقف) اوراق مشارکت قابل انتشار برای طرح های موضوع ماده (۴) قانون در هر سال با توجه به سیاست های پولی و مالی کشور توسط شورای پول و اعتبار تعیین و اعلام می گردد.

ماده ۷: گزارش توجیهی فنی - اقتصادی و مالی طرح های عمرانی - انتفاعی دولت باید به سازمان برنامه و بودجه ارایه شود. سازمان برنامه و بودجه گزارش مزبور را همراه با نظرات کارشناسی خود ظرف یک ماه در هیئت تشخیص انتفاعی بودن طرح های عمرانی - انتفاعی دولت مذکور در ماده (۱) این آیین نامه مطرح و هیئت تشخیص حداکثر ظرف یک ماه نظر قطعی خود را در مورد انتفاعی بودن از طریق سازمان برنامه و بودجه به دستگاه های اجرایی اعلام می نماید. طرح های عمرانی - انتفاعی دولتی که به تأیید هیئت تشخیص رسیده باشد توسط سازمان برنامه و بودجه در لایحه بودجه سال آینده با علامت مشخص درج خواهد شد. تضمین بازپرداخت اصل و سود علی الحساب و سود تخصیص یافته اوراق مشارکت عمرانی دولت طبق ماده (۳) قانون خواهد بود.

ماده ۸: حداقل سهم الشرکه ناشر در هر طرح (اعم از آورده نقدی و غیرنقدی) و میزان (سقف فردی) اوراق مشارکت قابل انتشار برای طرح های موضوع اوراق مشارکت (به استثنای طرح های عمرانی - انتفاعی دولت) با رعایت وضعیت مالی و اعتباری ناشر توسط بانک مرکزی تعیین می شود.

ماده ۹: تاریخ، شرایط و مراحل انتشار و عرضه اوراق به پیشنهاد ناشر و با موافقت بانک مرکزی، با توجه به شرایط بازار سرمایه تعیین می شود. تمدید مهلت عرضه با تأیید بانک مرکزی امکان پذیر است.

ماده ۱۰: ناشر پس از اخذ مجوز انتشار اوراق مشارکت باید مراتب را از طریق رسانه های جمعی به اطلاع عموم برساند. متن اطلاعیه انتشار باید قبلاً به تأیید عامل برسد.

ماده ۱۱: در صورت فروش صددرصد اوراق مشارکت منتشر شده در مدت مقرر، بانک مرکزی اجازه برداشت از وجوه جمع آوری شده را به ناشر خواهد داد. در صورت عدم فروش صددرصد اوراق مشارکت منتشر شده در مدت مذکور بانک مرکزی باید از طریق تمدید مهلت فروش یا طرق دیگر چگونگی تأمین کسری منابع مورد نیاز طرح را توسط ناشر تعیین نماید. در صورت عدم تأمین کسری منابع توسط ناشر طی مهلت مقرر، بانک مرکزی دستور انتظار اطلاعاتیه مربوط به استرداد وجوه دارندگان اوراق مشارکت را حداکثر ظرف یک هفته به عامل خواهد داد. هزینه های مالی ناشی از این امر بر عهده ناشر خواهد بود.

ماده ۱۲: بانک مرکزی به منظور حصول اطمینان از بازپرداخت اصل اوراق مشارکت در سررسید، به تشخیص خود، ناشر را ملزم به تأمین تضمین های لازم نزد عامل می نماید.

ماده ۱۳: میزان سود قطعی قابل پرداخت به دارندگان اوراق، پس از خاتمه اجرای طرح توسط امین طرح ظرف پنج ماه پس از سررسید نهایی محاسبه و به تأیید بانک مرکزی خواهد رسید.

ماده ۱۴: بانک مرکزی وظایف و اختیارات امین و میزان حق الزحمه خدمات مربوط و ترتیب پرداخت آن را طی قرارداد منعقد شده با وی تعیین می نماید.

ماده ۱۵: ناشر موظف است بازپرداخت اصل و سود متعلق را در سررسیدهای مقرر در اوراق، تعهد کند و وثایق لازم را برای تضمین بازپرداخت اصل و سود متعلق به اوراق توسط عامل، در اختیار عامل قرار دهد. در صورت عدم ایفای تعهدات در سررسیدهای مقرر، عامل مکلف است از محل تضمین مذکور رأساً اقدام نماید. مهلت پرداخت مابه التفاوت سودهای قطعی و سودهای علی الحساب پرداخت شده برحسب انواع اوراق حداکثر شش ماه پس از سررسید نهایی اوراق، خواهد بود.

ماده ۱۶: ناشر موظف است طبق اعلام عامل وجوه لازم را جهت پرداخت سود و اصل اوراق مشارکت، در سررسیدهای مربوط تأمین و در اختیار عامل قرار دهد. هرگونه تأخیر در تأمین منابع فوق، مشمول پرداخت وجه التزام تأخیر تأمین منابع به میزان مقرر در قرارداد عاملیت خواهد شد.

ماده ۱۷: ناشر موظف به انجام سایر تعهداتی است که به هنگام فروش اوراق، پذیرفته و آن تعهدات، مورد تأیید بانک مرکزی نیز قرار گرفته است.

ماده ۱۸: اعطای هرگونه امتیازی به دارندگان اوراق مشارکت از جمله، اختیار تعویض یا تبدیل اوراق مشارکت و تخفیفات فروش منوط به موافقت بانک مرکزی و اخذ تضمینات لازم توسط عامل است.

تبصره: اعطای این گونه امتیازات از جمله تعهداتی به حساب می آید که باید به موقع ایفا گردد و تأخیر در اعطای آن مشمول خسارت ناشی از تأخیر زمانی و افزایش قیمت خواهد بود.

ماده ۱۹: ناشر موظف است، چنان چه اوراق علاوه بر سازمان بورس اوراق بهادار (که با مجوز سازمان بورس صورت می گیرد) توسط عامل نیز قابل معامله و قابل بازخريد قبل از سررسيد باشد، وجوه لازم را جهت بازخريد اوراق، طبق قرارداد عاملیت در اختیار عامل قرار دهد.

ماده ۲۰: ناشر موظف است حق الزحمه انجام خدمات امین را، به ترتیب مقرر در قرارداد منعقد شده بین بانک مرکزی و امین پرداخت نماید و بلافاصله پس از فروش اوراق، سیستم حسابداری مطابق با استانداردهای مورد قبول سازمان حسابرسی را در مورد طرح مورد نظر به طور جداگانه و خارج از سایر عملیات و فعالیت های خود، مستقر و به مورد اجرا گذارد.

تبصره: امین طرح های عمرانی - انتفاعی دولت از مفاد این ماده مستثنی است.

ماده ۲۱: ناشر موظف است، اطلاعیه حاوی گزارش وضعیت مالی و عملکرد اجرایی طرح را همراه اظهارنظر امین، پس از کسب مجوز انتشار اطلاعیه از بانک مرکزی، حداقل هر شش ماه یا در مقاطعی که توسط بانک مرکزی تعیین می گردد، از طریق یکی از روزنامه های کثیرالانتشار منتشر نماید.

ماده ۲۲: امین موظف است، نسبت به مصرف وجوه، نگه داری حساب ها و صورت های مالی طرح رسیدگی و اظهارنظر نماید و گزارش های مربوط را حداکثر هر شش ماه یک بار، به بانک مرکزی ارایه دهد.

ماده ۲۳: امین مکلف است، نسبت به مقررات و ضوابط حاکم بر معاملات ناشر در طرح هم چنین انطباق معاملات انجام شده با ضوابط و مقررات مربوط رسیدگی و اظهارنظر نماید. هم چنین امین مکلف است ظرف مدتی که به موجب قرارداد منعقد شده با بانک مرکزی تعیین می شود، نسبت به کفایت روش های حسابداری ناشر در طرح رسیدگی و اظهارنظر نماید.

ماده ۲۴: عامل، اوراق مشارکت را برای فروش عرضه و سود علی الحساب اوراق را پس از کسر مالیات در مقاطع تعیین شده پرداخت می نماید.

ماده ۲۵: عامل، اصل مبلغ اوراق را در سررسید با رعایت ماده (۱۵) این آیین نامه بازپرداخت می نماید.

ماده ۲۶: عامل، سود قطعی اوراق مشارکت را پس از کسر مالیات و تأیید بانک مرکزی پرداخت می نماید.

ماده ۲۷: چگونگی پرداخت مالیات موضوع تبصره ماده (۷) قانون، حداکثر سه ماه پس از ابلاغ این آیین نامه توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی و بانک مرکزی تعیین می شود.

ماده ۲۸: شرکت های سهامی عام^[۲] پذیرفته شده در سازمان بورس اوراق بهادار با تأیید قبلی سازمان مذکور و رعایت ضوابط مربوط می توانند اوراق مشارکت قابل تبدیل و تعویض با سهام منتشر نمایند.

ماده ۲۹: اوراق مشارکت ممکن است، قابل تعویض با سهام سایر شرکت های پذیرفته شده در سازمان بورس اوراق بهادار باشد. در این صورت ناشر موظف است، حداقل به میزان اوراق مشارکت قابل تعویض، موجودی سهام شرکت های مذکور را تا سررسید نهایی اوراق مشارکت نگه داری نماید.

ماده ۳۰: اوراق مشارکت ممکن است، قابل تبدیل به سهام شرکت (سهامی عام) باشد. در این صورت مجمع عمومی فوق العاده بنا به پیشنهاد هیئت مدیره و گزارش خاص بازرسی یا بازرسان شرکت اجازه انتشار اوراق مشارکت را می دهد و شرایط و مهلتی را که طی آن دارندگان این گونه اوراق خواهند توانست اوراق خود را به سهام شرکت تبدیل کنند، تعیین و اجازه افزایش سرمایه را به هیئت مدیره خواهد داد.

تبصره: مابه التفاوت سود قطعی و سود علی الحساب می تواند قابل تعویض یا تبدیل به سهام باشد.

ماده ۳۱: حق تقدم سهامداران شرکت در خرید سهام قابل تبدیل با اوراق مشارکت با تصویب مجمع عمومی فوق العاده شرکت منتفی خواهد بود.

ماده ۳۲: شرایط مشارکت و ترتیب تعویض و تبدیل ورقه مشارکت، به سهام باید در ورقه مشارکت قید شود. تبدیل و تعویض ورقه مشارکت به سهم منوط به درخواست دارنده ورقه مشارکت است.

ماده ۳۳: در مورد ماده (۳۰) هیئت مدیره شرکت براساس تصمیم مجمع عمومی مذکور در همان ماده در پایان مهلت مقرر معادل مبلغ بازپرداخت نشده اوراق مشارکتی که جهت تبدیل به سهام شرکت عرضه شده است، سرمایه شرکت را افزایش داده و پس از ثبت این افزایش در مرجع ثبت شرکت ها سهام جدید صادر خواهد کرد و به دارندگان اوراق مذکور معادل مبلغ بازپرداخت نشده اوراقی که به شرکت تسلیم کرده اند سهم خواهد داد.

^[۲] - به موجب مصوبه مورخ ۷۹/۷/۱۳ هیئت وزیران عبارت «پذیرفته شده در سازمان بورس اوراق بهادار با تأیید قبلی سازمان مذکور» حذف شد.

ماده ۳۴: از تاریخ تصمیم مجمع مذکور در ماده (۳۰) تا سررسید نهایی اوراق یا زمان تحقق افزایش سرمایه موضوع اوراق مشارکت، شرکت نمی تواند اوراق مشارکت جدید قابل تعویض یا قابل تبدیل به سهام منتشر کند، یا نسبت به کاهش یا افزایش سرمایه اقدام نماید یا سرمایه خود را مستهلک سازد یا آن را از طریق بازخرید سهام کاهش دهد، یا اقدام به تقسیم اندوخته کند یا در نحوه تقسیم منافع تغییراتی بدهد. کاهش سرمایه شرکت در نتیجه زیان های وارد شده که منتهی به تقلیل مبلغ اسمی سهامی یا تقلیل تعداد سهام بشود، شامل سهامی که دارندگان اوراق مشارکت در نتیجه تبدیل اوراق خود دریافت می دارند نیز می گردد، این گونه دارندگان اوراق قرضه از همان موقع انتشار اوراق مذکور، سهامدار شرکت محسوب می شوند.

ماده ۳۵: از تاریخ تصمیم مجمع مذکور در ماده (۳۰) تا سررسید نهایی اوراق مشارکت یا زمان تحقق افزایش سرمایه موضوع اوراق مشارکت، صدور سهام جدید در نتیجه انتقال اندوخته سرمایه و به طور کلی دادن سهم یا تخصیص یا پرداخت وجه به سهامداران تحت عناوینی از قبیل جایزه یا منافع انتشار سهام ممنوع خواهد بود مگر آن که حقوق دارندگان اوراق مشارکت که متعاقباً اوراق خود را به سهام شرکت تبدیل می کنند به نسبت سهامی که در نتیجه تبدیل مالک می شوند حفظ شود. به منظور فوق شرکت باید تدابیر لازم را اتخاذ کند تا دارندگان اوراق که متعاقباً اوراق خود را به سهام شرکت تبدیل می کنند بتوانند به نسبت و تحت همان شرایط حقوق مالی مذکور را استیفا نمایند.

ماده ۳۶: در قراردادهای مشارکت در صورت توافق طرفین می تواند داور تعیین نمود.

ماده ۳۷: وزارت خانه ها، مؤسسات و شرکت های دولتی، شهرداری ها و سایر دستگاه های اجرایی موظف اند، اوراق مشارکت موضوع این آیین نامه را به عنوان وثیقه طرف های معامله در قراردادهای مربوط بپذیرند.

ماده ۳۸: دریافت مجوز انتشار اوراق از سوی ناشر، قبولی عاملیت توسط عامل و انعقاد قرارداد حسابرسی به عنوان امین طرح به منزله قبول کلیه آثار و تعهدات ناشی از مقررات این آیین نامه و دستورالعمل اجرایی آن است.